

ПОРТРЕТ КАТЕРИНИ ГРУШЕВСЬКОЇ

Катериною — з грецької «чиста», «непорочна» — назвали єдину довгождану доньку львівський професор Михайло Сергійович Грушевський та педагог, перекладач, гранд-дама львівського українського товариства Марія Сильвестрівна Грушевська (з роду Вояковських). Але в родині її все життя звали Кулюня, Кулюнця. Перший фотопортрет «потішечки» було виконано в півроку, наступний — у рік. До трьохлітнього ювілею (21 червня 1903 р.) батьки замовили справжній портрет у друга родини, вже на той час знаного маляра Івана Труша.

У 1898–1900 рр. він написав серії портретів засновників та видатних діячів Наукового товариства імені Шевченка для галереї образів Товариства. Про один із сеансів портретування Кулюні Іван Труш писав на початку червня 1903 р. у листі до Лесі Українки: «Не можу видітися з Вами. У мене від год. 5 до 7 будуть п. Грушевські, малюю портрет малої».

↗ Інтер'єр помешкання Івана Труша в будинку Наукового товариства ім. Шевченка (вул. Чарнецького, 26), де в червні 1903 р. він писав портрет “маленької Професорівни” Львів, 1903 р. Фото з колекції ІММГ Публікується вперше

До цього листа Леся приписала: «Увесь день була така негода, що ніхто не припускав ідеї, аби можна було дитину на сеанс вести!».

Певно, останні штрихи художник дописував з фото, яке збереглося — та сама суконька, той же завітчаний капелюшок. За портрет доньки Михайло Грушевський заплатив 100 золотих ринських (для порівняння: за портрети В.Антоновича, М.Лисенка, П.Житецького та І.Нечуя Левицького, виконані у Києві 1900 р., І.Труш отримав від НТШ по 70 золотих ринських за кожний).

Портрет «Української Інфанти» став справжньою окрасою збудованої 1902 р. львівської вілли Грушевських. Вітаючи подружжя зі вхідчинами, художник писав до Марії Сильвестрівни: «Якби я був в інших обставинах, то бажав би Колюні вийти за мене — но тепер сего бажання висказати не можу, тимпаче, що я в 15 разів старший за неї. Проте бажаю їй, щоби була гарненька і щаслива уже з ким іншим».

На львівській віллі портрет зберігався до кінця 1941 р., коли німецька окупаційна влада зажадала звільнити помешкання. Архів, бібліотеку, збірку старожитностей, меблі учні та друзі перевезли до НТШ, окремі речі успадкували рідні Марії Сильвестрівни. Портрет Кулюні племінниця Ольга Мочульська (уроджена Вояковська) перевезла до Станіслава (Івано-Франківська), а після її смерті він повернувся до Львова, до внучатої племінниці Тетяни Зінько (уроджена Калитовська).

Саме в її помешканні 1994 року співробітники Історико-меморіального музею Михайла Грушевського вперше побачили портрет Кулюні роботи І.Труша (окрім цього портрета 1909 р. в Криворівні був написаний ще один Михайлом Жуком). Запам'ятався пошкоджений носик (втрачена фарба), який тепер,

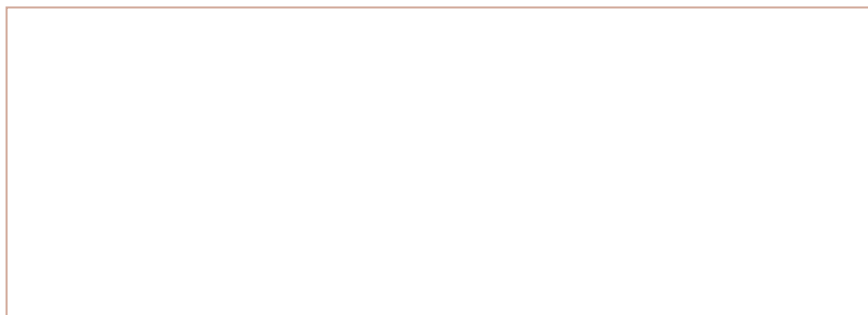
делікатно відреставрований, став одним із додаткових аргументів автентичності твору.

2002 р. портрет Катерини Грушевської пензля Івана Труша було представлено на одному з київських аукціонів. Упорядник цього аукціону, власник антикварних салонів «Епоха» Федір Зернецький, передав цей унікальний твір в дар Історико-меморіальному музею Михайла Грушевського. І вже тоді, за декілька років до відкриття музею, ми знали його місце в омріяній експозиції.

2005 р. на I Всеукраїнському музейному фестивалі цей портрет разом з фотопортретом М.Грушевського 1926 р. було презентовано у конкурсному виставковому проекті «Михайло та Катерина Грушевські: діалог». Проект відзначено I премією фестивалю у номінації міні-експозицій.

Світлана Панькова

ЗАЛИШИТИ ВІДПОВІДЬ

Опублікувати коментар

**МУЗЕЙ ВІДЧИНЯЄ ДВЕРІ ДЛЯ
ВІДВІДУВАЧІВ**

«Я ПОЧУВ СЕБЕ ЛІТЕРАТОРОМ»

КУЛЮНЯ/КАТРУСЯ/КАТЕРИНА
МИХАЙЛІВНА

«МІЙ СВІТЕ ЗАТИШНИЙ, МОЯ УТІХО
МИЛА»:
ОСВІДЧЕННЯ МИХАЙЛА
ГРУШЕВСЬКОГО

«Історико-меморіальний музей
Михайла Грушевського» © 2017

е-АРХІВ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

Попередня версія сайту

Музей працює щоденно, крім понеділка, з 10:00 до 18:00

Київ, вул. Паньківська, 9
Тел.: (044) 288-28-07